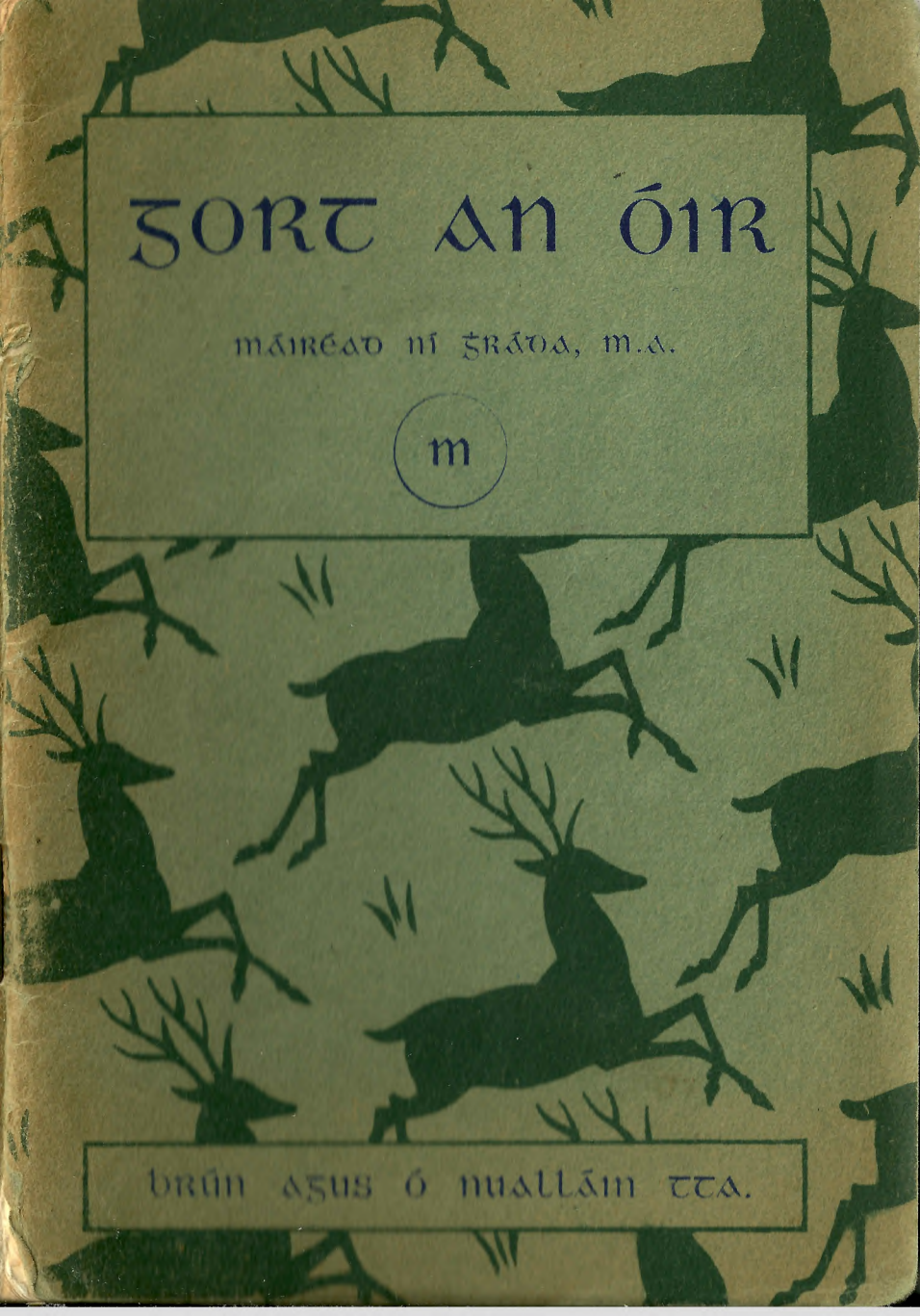






ΣΟΡΤ ΑΗ ΟΙΡ

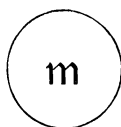
ΜΑΙΡΕΑΔ Η ΓΡΑΦΑ, Μ.Α.

μ

ΒΡΥΝ ΑΣΥΣ Ο ΝΥΑΛΛΑΙΝ ΤΤΑ.

ΣΟΡΤ ΑΗ ΟΙΡ

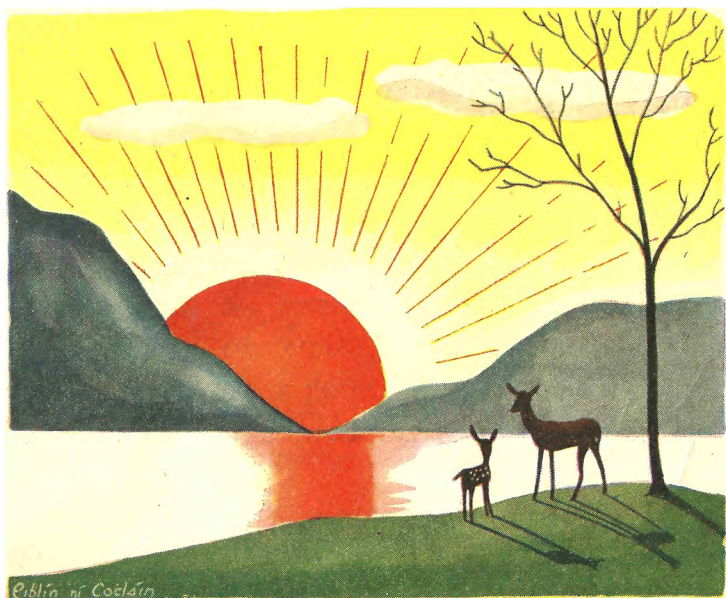
ΜΑΙΡΕΑΟ ΝΙ ΣΡΑΟΑ, Μ.Α.
το cuir le céle



baile áta cliaċ
brūn aġus ó nuallím teoranta

CLÁN AN LEABHAIR

	léc.
Dul pé na Sreime	3
An Circín Rua	4
Lá Seol Breá	7
Is Deas Liom Turas	9
An Crann Silín	10
Naomh Bríó	12
An Braván Pessa	13
Téig a Coollao	15
An Leon agus an Maoda Rua	16
Stailc sa Cistín	17
An Feirm	20
Luc na Tuata agus Luc an Baille Móir	21
An Seanrouine agus an tAsal	23
An Bacad agus a Bean	26
Sneacta	27
An Cuileann	28
An Sé Dearg	31
Amrán na Saoite	33
An Bó Oraiocta	34
Shiomh Cineáltais	37
An Naomh agus an Spreeos	39
Surde	41
Seán agus a Mátair	43
An Cailín Deas agus an Spreeos	46
An Cuac	48
Tomás agus an Leipreadán	49
An Síóigín	51
An Dreoilín sa Coill	53
An Seilmroe	56
An Bláitín Form	58
Solas na Sealáí	60
An tSeamair	61
Oisín agus Niamh Cinn Óir	63
An Rí Uaibread	67
An Eascú	69
An Oíce	71
'Íosa, a Limb	72



‘Oul fé na gRéine

Cao deir an grian is í aš ‘oul fé?

“Slán ašaið i nòiaíð an lae,
 Slán aš cnoc is slán aš gleann,
 Slán aš tor is slán aš crann,
 Slán aš fear is slán aš mnaoi,
 Slán aš iasc is ainmí.

Oíce maíð is coislað sám.”

Is deirið-san : “So oté tú slán.”

Míceál Ó Donnchaída.

AN CIRCEÍN RUA

FUAIR AN CIRCEÍN RUA cúpla gráinne coirce,
lá.

“ Cé cuirprò an coirce seo ? ” AR SISE.

“ Ní cuirfeadh-sa é, ” ARSA AN MAORA.

“ Ní cuirfeadh-sa é, ” ARSA AN CAT.

“ Ní cuirfeadh-sa é, ” ARSA AN MUC.

“ Cuirfeadh féin é, ” ARSA AN CIRCEÍN RUA.

SCRÍOB SÍ AN TALAMH, AGUS CUIR SÍ AN COIRCE
SA ŠORT. O’PÁS AN COIRCE NÓ ŠO RAIB ŠÉ
AIBRÒ.

“ Cé bairprò an coirce seo ? ” ARSA AN
CIRCEÍN RUA.

“ Ní bairfeadh-sa é, ” ARSA AN MAORA.

“ Ní bairfeadh-sa é, ” ARSA AN CAT.

“ Ní bairfeadh-sa é, ” ARSA AN MUC.

“ Bairfeadh féin é, ” ARSA AN CIRCEÍN RUA.

BÁIN SÍ AN COIRCE lena šOB.

“ Cé buailprò an coirce seo ? ” AR SISE.

“ Ní buailfeadh-sa é, ” ARSA AN MAORA.

“ Ní buailfeadh-sa é, ” ARSA AN CAT.

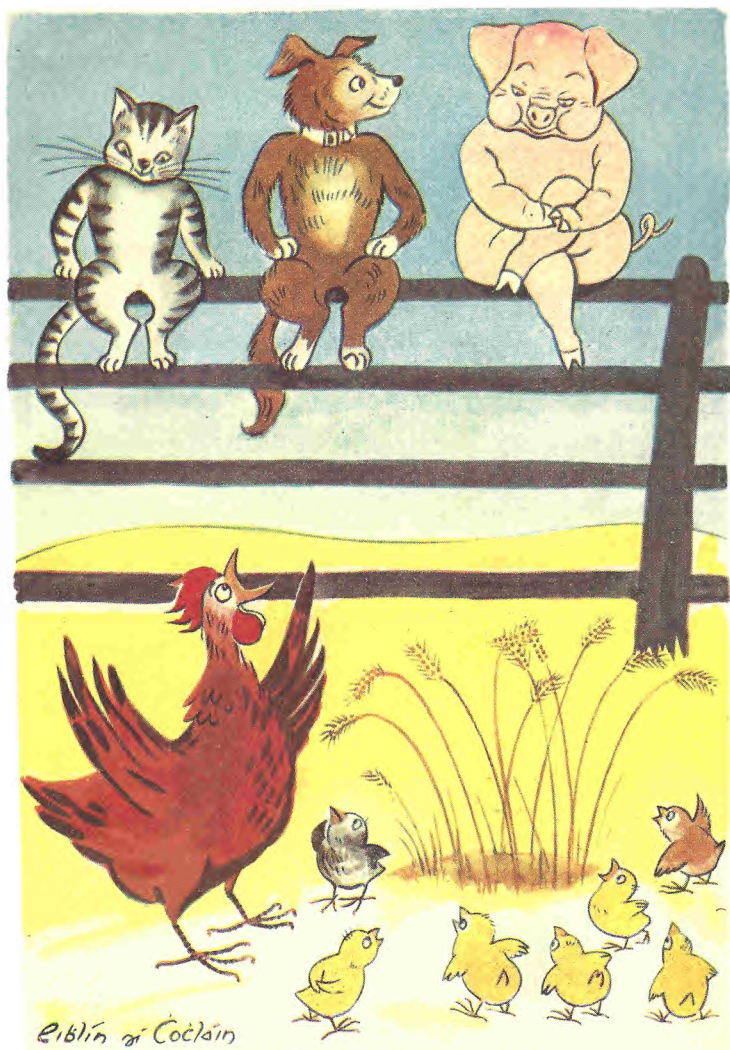
“ Ní buailfeadh-sa é, ” ARSA AN MUC.

“ Buailfeadh féin é, ” ARSA AN CIRCEÍN RUA.

BUAIL SÍ AN COIRCE lena ŠÁ SCIATÁN.

“ Cé meilprò an coirce seo ? ” AR SISE.

“ Ní meilfeadh-sa é, ” ARSA AN MAORA.



SLAOTĀS SĪ AR A NĀL SICĪNĪ

“Ní meilpeadó-sa é,” arsa an cat.

“Ní meilpeadó-sa é,” arsa an múc.

“Meilpeadó péin é,” arsa an Círcín Rua.

Meil sí an coirce i dtír óá cloic.

“Cé déanfaíó arán de?” ar sise.

“Ní déanfaíó-sa é,” arsa an maíora.

“Ní déanfaíó-sa é,” arsa an cat.

“Ní déanfaíó-sa é,” arsa an múc.

“Déanfaíó péin é,” arsa an Círcín Rua.

Dein sí ciste deas.

“Cé íospaíó an ciste?” arsa an Círcín Rua.

“Íospaíó-sa é,” arsa an maíora.

“Íospaíó-sa é,” arsa an cat.

“Íospaíó-sa é,” arsa an múc.

“Íospaíó péin é,” arsa an Círcín Rua.

Šlaoiš sí ar a hál sícíní agus o’íteadóar an ciste šo léir.

Čuaidš an maíora agus an cat agus an múc abáile agus ocras ortu.



LÁ ZEAL BREÁ

LÁ BREÁ SAMRAIÒ A BÍ ANN. BÍ AN ĠRIAN
AS TAITNEAM. BÍ AN SPÉIR ĠAN SCAMALL. BÍ
A ĊURO LEABAR AS SEÁN AĠUS É AS TUL AR
SCOIL.

“TÁ AN LÁ ĠO BREÁ,” AR SEISEAN LEIS FÉIN.
“RAĠADO ĊUN NA PARRAIĠE.”

ĊAIT SÉ NA LEABAIR UAIÒ. O’IMIĠ SÉ LEIS
AĠUS É AS CANADÒ TÓ FÉIN :

“HÍ RÓ HÍ,
NAĊ BREÁ AN NÍ
A BEIT TÍOMADOIN,
LÁ ZEAL BREÁ
IS AN ĠRIAN ĠO HARO.”

ĊONAIĊ SÉ ÉAN AR ĊRANN.

“TÁIM AĠ TUL ĊUN NA PARRAIĠE,” ARSA
SEÁN. “AN OTIOĊPAIR LIOM?”

“TÁ OBAIR LE TĊEANAĠ AĠAM,” ARSA AN
T-ÉAN. “CAITĊEAD ĠOR A TĊEANAĠ AR MO
ĊURO UB.”

O’IMIĠ SEÁN LEIS AĠUS É AS CANADÒ TÓ FÉIN :

“HÍ RÓ HÍ,
NAĊ BREÁ AN NÍ
A BEIT TÍOMADOIN,
LÁ ZEAL BREÁ
IS AN ĠRIAN ĠO HARO.”

ĊONAIĊ SÉ BEAĊ AR BLÁĊ.

“Táim aš dul cun na farraise,” arsa Seán. “An dtiocfaid liom?”

“Tá obair le déanam ašam,” arsa an beac. “Caitfeadh míl a bailiú do na beacá óša.”

O’imigh Seán leis ašus é aš canadh oó féin :

“Hí ró hí,
Nac breá an ní
A beic díomaoín,
Lá seál breá
Is an śrian šo haro.”

Ói lon duš aš déanam ceoil ar crann.
Seo é an port a bí aise :

“A buí le Dia.
A buí le Dia.
Tá an lá šo breá.
Tá an śrian šo haro.
A buí le Dia.
A buí le Dia.”

Stad Seán dá port féin ašus o’éist sé le port an loin. Táinig náire air. Cas sé tar n-aš ašus fuair sé a cuio leabhar. Cuaiš sé ar scoil ašus é aš canadh oó féin :

“Hí ró hí,
Ní ceart o’éinní
A beic díomaoín,
Lá seál breá
Is an śrian šo haro.”

IS DEAS LIOM TURAS

IS DEAS LIOM TURAS

ISTIG 1 MBUS

IS SUÍOCÁN FÚM AS LUASCAD,

LÁ GEAL BREÁ,

MÉ FÉIN SO SLÁN,

IS AN BUS ÉAR BARR AS GLUAISEAD.

SHÁC TOR, SHÁC SCEAC,

SHÁC CRANN, SHÁC TEAC,

AS RIT SO MEAR AR CÚL UAINN,

IS AS TUL ÉUN CINN

SHAN BEANN AR SHAOIT

MÉ FÉIN IM SUÍOCÁN LUASCAD.

LÁ ÉIGIN FÓS

NUAIR BÉID MÉ MÓR

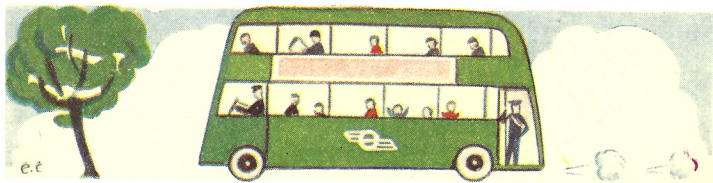
IS CARN ÓIR IM MÁLA,

CEANNÓID MÉ BUS

IS TABARFAID MÉ TURAS

DO SHÁC LEANÓ MAIT SAN ÁIT SEO.

PEADAR Ó HANNRACÁIN.





AN CRANN SILÍN

Bí tigh beas deas ag muintir Síle. Bí
ḡairdín beas ar cúl an tí.

“Bá maith liom ḡairdín dom cuir féin a
beit agam,” arsa Síle.

“Tabairfidh paiste beas cois claí òuit,”
arsa a hachair.

Bí ádas ar Síle ḡairdín dá cuir féin a
beit aici. Cuir sí sliogáin bána ina timpeall
agus cuir sí bláctanna deasa ag fás ann.

Bí tigh mór in áice le tigh Síle. Bí ḡairdín
mór ar cúl an tí sin. Bí crann silín i lár

AN ĠAIRDÍN. ȪÍOȪ BLÁȢANNA BÁNA AR AN
ȢCRANN SAN EARRACȢ. ȪÍOȪ SILÍNÍ DEARGȢA AIR
SA TSAȢMRAȪ.

“TRUA ĢAN CRANN SILÍN AȢAM IM ĢAIRDÍN
BEAȢ FÉIN !” ARSA SÍLE LÉI FÉIN.

ȪÍ LON ȪUȢ INA ŠEASAM AR AN ĢCLAÍ. NÍL
FÍOS AȢAM AR ȢUIȢ AN LON ȪUȢ AN RUȪ A
ȪÚIRT SÍ. B’FÉIDIR ĢUR ȢUIȢ AȢUS B’FÉIDIR
NÁR ȢUIȢ. AC AN LÁ INA ȪÍADȪ SAN ȢÁINIS ŠE
AȢUS SILÍN INA ĢOB AȢȢE.

ŠEAS AN LON ȪUȢ AR AN ĢCLAÍ AȢUS Ȫ’IT ŠE
AN SILÍN. ȢIT CLOC AN TSAILÍN ANUAS I NĢAIRDÍN
ŠÍLE. Ȫ’FAN AN CLOC SA ĢRÉ NȢ ĢO ȪȢÁINIS
AN T-EARRACȢ.

LÁ BREÁ EARRAȢĢ ĢONADIC SÍLE PLANTA BEAȢ
ĢLAS AȢ FÁS INA ĢAIRDÍN. CRANN BEAȢ SILÍN
A ȪÍ ANN. Ȫ’FÁS AN CRANN BEAȢ NȢ ĢO RAȪȢ
ŠE INA ĢRANN MȢR.

ȪÍOȪ BLÁȢANNA BÁNA AR AN ĢCRANN SAN
EARRACȢ. ȪÍOȪ SILÍNÍ DEARGȢA AIR SA TSAȢMRAȪ.

ȪÍ ÁȢAS AR ŠÍLE.

“IS É MO ĢRANN SILÍN FÉIN AN CRANN IS
FEARR IM ĢIRINN,” AȢEIREADȪ SÍ.

naomh bríó

Óí naomh bríó go han-máit do na boiét.

Lá amháin táinig scata de daoine boéta eúici. Óí ocras ar na daoine boéta agus ní raib éinní as an naomh le tabairt dóib.

Táinig fear an treo. Óí sac ar a órom as an bfeair. Óí an sac lán o'arán.

Tabair bríó leis an bfeair.

"Ar son Dé," ar sise, "tabair cuid den arán do na daoine boéta."

"Ní harán é seo," arsa an fear, "ac cloca."

"Bíod ina cloca," arsa bríó.

Leis sin, dein cloca den arán. Tit an fear ar an tatalam leis an ualach a bí air.

"Máit dom é, a bean uasal," ar seisean.

"Máit dom an bréas a inseas duit. Bí arán sa tsac, ac níl anois ann ac cloca."

"Bíod ina arán," arsa an naomh.

Leis sin, dein arán de na cloca.

Tus an fear an t-arán do na boiét agus tus sé molaó agus glóire do Dia.





AN BRADÁN PEASA

Bí bradán ann faoi. Bradán peasa a bí ann. An céad uine a blaispead é beaó fíos aige.

Maraig an draoi an bradán agus cuir sé os cionn na tine é cun é róstaó.

Táinig fionn mac Cumail an treo. Ní raib 1 b'fionn ac buacail ós an uair sin.

“Tar 1 leit, a buacail,” arsa an draoi leis. “Tabair aire don bradán so faoi a beaó féin as dul cun an tobair. Ar do bás ná dóig é.”

Ćuaidġ an t-raoi ċun an tobair agus bġ
fionn as tabairt aire don b-raďan.

Bġ teas mór ón tine. O'ėirġ cloġ ar
ėraiceann an b-raďan.

“Ó,” arsa fionn leis fėin. “Tá sé doġte
asam.”

Buail fionn a ordós ar an ġcloġ ċun é
do brú síos. Bġ an b-raďan te agus doġġ
sé an ordós. Ćuir fionn an ordós ina béal
leis an tineas.

“Ar bġaisis an b-raďan?” arsa an t-raoi
leis nuair a ċáinig sé ċar n-ais.

“Fuaireas a bġas nuair a ċuireas m'ordós
im béal,” arsa fionn.

“Beġo fġos san ordós sin feasta,” arsa
an t-raoi.

As san amac, nuair a ċuiread fionn a
ordós ina béal, bġo fġos aġe ġac éinnġ a
bġo le titim amac.



seanpocail

Nġl don tinteán mar do ċinteán fėin.

Is ġaire cabair Oé ná an doras.



ΤΕΪΣ Δ Α ΧΟΤΛΑΘ

Τέϊς Δ χότλαθ, Δ στόιρίν ό,
 Τέϊς cun suain, Δ ḡrá,
 Όύν το súile, Δ στόιρίν ό,
 Is téϊς cun suain ḡo lá.

Τά na héin i scáè na 'ctor,
 Τά na huain ina luí,
 Όύν το súile, is éist 'oeo ḡol,
 Is téϊς cun suain, Δ c'rói.

Τά an ḡrian tar éis 'oul pé,
 Τά na ba sa c'ró,
 Όύν το súile anois, Δ lao,
 Is téϊς Δ χότλαθ leo.

Míceál Ó Donnáda.

AN LEON AGUS AN MADRA RUA

Bí an leon ina pluais agus bí ocras air.

“Ba mait liom ruo éigin le n-íte,” ar seisean leis féin.

Conaic sé coinín ag dul tar bráir.

“Sea,” ar seisean leis féin, “is fearr greim de coinín ná óá greim de cat.”

“Tar isteach, a coinín,” ar seisean os aró.

“Tar isteach agus lig do scít.”

“Sura mait agat,” arsa an coinín, agus cuais sé isteach sa pluais.

Sea, cuais sé isteach, ac níor táinig sé amach.

Ar ball táinig madra an treo.

“Tar isteach, a madra,” arsa an leon.

“Tar isteach agus lig do scít.”

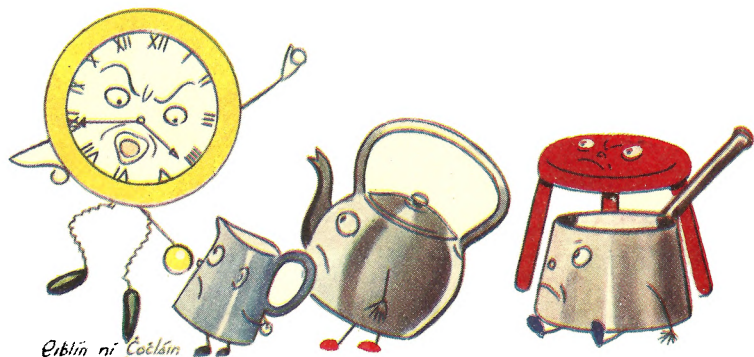
“Sura mait agat,” arsa an madra, agus cuais sé isteach sa pluais.

Sea, cuais sé isteach ac níor táinig sé amach.

Ar ball táinig madra rua an treo.

“Tar isteach, a cara,” arsa an leon. “Tar isteach agus lig do scít.”

“Ní raḡad, sura mait agat,” arsa an madra rua. “Conaiceas an coinín ag dul isteach, ac ní facas ag teacht amach é. Conaiceas an madra ag dul isteach, ac ní facas ag teacht amach é. Is fearr féadaint amáin romat ná óá féadaint ió díairó.”



STAILC SA CISTÍN

I

Bí stailc sa cistin. An cloḡ a ḡosnaíḡ é.
 “Ní bíonn sos aḡam de ló ná o’oíce,” ar seisean. “Tic-tic-tic! Tic-tic-tic! Táim tuirseac de. Ní déanfaḡ a tuilleaḡ é.”

Stao an cloḡ.

“Tá an ceart aḡ an ḡcloḡ,” arsa an crúiscín. “Táim-se tuirseac, leis. Bíonn daoine aḡ breit ar cluais orm. Tá tinneas cinn orm. Ní cuirfead suas leis a tuilleaḡ.”

“Bím-se os cionn na tine ó maoin ḡo hoíce,” arsa an citeal. “Táim cráite scólta aḡ an oteas.”

“Bím-se os cionn na tine, leis,” arsa an corcán.

“Bíonn na leanaí ina suí orm-sa,” arsa an stól. “Tá mo cosa briste acu. Caiḡfead post éigin eile o’ráil.”

ŠOCRAÍOÐAR ŠO NÓÉANFAÐ ŠAC ÉINNE ACU
OBÁIR EILE FEASTA.

“TAÐARFAÐ-SA AIRE DO NA BLÁĆANNA SA
ŠAIRÓIN,” ARSA AN CITEAL.

“TAÐARFAÐ-SA UISCE ISTEAC ÓN OTOBAR,”
ARSA AN CRÚISCÍN.

“ŠLANFAÐ-SA AN TIG,” ARSA AN CORCÁN.

“LEAŠFAÐ-SA AN BORO AMAĆ I ŠCÓIR AN TÉ,”
ARSA AN STÓL.

“NÍ ÓÉANFAÐ-SA ÉINNÍ,” ARSA AN CLOŠ.

II

ĆUAIG AN CITEAL AMAĆ SA ŠAIRÓIN.

“FAN AMAĆ UAINN,” ARSA NA BLÁĆANNA LEIS.

“CUIRFEAD UISCE ORAIB, FE MAR A ÓEINEANN
AN CANNA,” ARSA AN CITEAL.

Scaoil sé uisce anuas ortu. Óí an t-uisce
te ašus loit sé na bláćanna.

Óí brón ar an šciteal.

“Ó, bó, bó!” ar seisean. “Is olc an scéal
é sin.”

ĆUAIG AN CRÚISCÍN ĆUN AN TOBAIR.

“FAN AMAĆ UAIM,” ARSA AN TOBAR LEIS.

Ćrom an crúiscín síos Ćun uisce o’fáil.
Óuail sé a Ćluas ar imeall an tobaír ašus
óris sé an Ćluas.

“Mo órón ó!” ARSA AN CRÚISCÍN. “TRUA
NÁR FANAS ISTIG SA TIG!”

Léim an corcán den tine agus éom sé ar an dtiú do shlanadó.

“Fán amac uaim,” arsa an t-éadóac boird leis.

Cuimil an corcán é féin den éadóac boird agus o’rád sé marc mór duib air.

“Océon ó!” arsa an corcán. “Trua nár fánas ar an dtine!”

Cuaidh an stól cun an oriosúir.

“Fán amac uaimh,” arsa na cupáin leis.

“Cuirfead ar an mbord sib,” arsa an stól.

Tit na cupáin uaidh agus deinead smioidiríní dóib ar an urlár.

“Ologón ó!” arsa an stól. “Trua nár fánas cois tine!”

Bí gac éinne go buartha brónac.

“Tá na blátcanna loitithe agam,” arsa an citeal.

“Tá an t-éadóac boird loitithe agam,” arsa an corcán.

“Tá mo éluas briste agam,” arsa an crúiscín.

“Tá na cupáin briste agam,” arsa an stól.

“Níl fíos ag éinne cad a clog é,” arsa an clog.

Leis sin cuadar go léir i mbun a ngnóta féin arís. Bí deiread leis an stairc.

AN FÉIRM

TÁ féirm mhór ag Seán Ó Dá,
Caoire is bá is gach éinní,
Capallín donn is láirín buí,
Muca is cráin is ál banbái.

Bíonn coirce is eorna ag fás tar clái,
Cruinneáct go leor is sort prátái,
Féar don bó is a lán torcái
A baintear sa bfothar le Seán Ó Dá.

Tá cuid mair cróite ar cúl an tí—
Cró don bfeár is cró don tuí,
Cró don móin, is a dó nó a trí
I gcóir na n-éan is na n-ainmí.

Is breá an saol a bíonn ag Seán,
Amuis fén spéir gach uile lá,
Ag baint an féir nó ag treabhadh an báin,
Le ceol na n-éan is an grian go hard.
Míceál Ó Donnada.



luè na tuacta agus luè an bàile móir

Thug luè na tuacta cuireadh cun dinnéir do
luè an báile móir. B'í b'ia maic' polláin aici
ó. B'í gráinne coirce aici. B'í úll dearg
aici. B'í cnóite milse aici.

Ní raib' don meas as luè an báile móir
ar an mb'ia san.

“Conas a maireann tú san áit seo?” ar
sise. “Níl asat anso ac' poll beag salaic'.
Ní bíonn ac' droic-b'ia le n-ite asat. Ní bíonn
sult ná spóirt asat. Tá t'is breá asam-sa

sa mbaile mór. Bíonn bia breá le n-íte
aSAM ann. FÁS an áit seo agus tar liom-sa
go dtí an baile mór.”

O’imis na luca. Cuadar isteach sa mbaile
mór san oíche. Cuadar isteach i dtí mór
ann.

Bí pleadó sa tíg an oíche sin. Bí bia breá
ar an mbord sa éistín ann. Bí cístí ann.
Bí brioscaí ann. Bí tortáí milse ann. Níor
blais luca na tuata riamh a leictéir.

“Trua nár éanuas anso fadó!” ar
sise.

Leis sin, léim maóra mór isteach. Rit sé
ar fuair na háite agus shé don glám as.
Rit luca na tuata isteach fé éadóir agus a
croí ina béal aici.

O’imis an maóra ar ball agus éinís
na luca amach.

“Ragad abhaile,” arsa luca na tuata.
“b’fearr liom droc-bia agus suaimneas
aighe ná an saḡas saoil a bíonn aḡat-sa
anso.”

O’imis luca na tuata léi abhaile.

AN SEANOUINE AGUS AN T-ASAL

“Óí seanouine agus a mac as dul ar an donac.”

“Óí asal acu. Óí an t-asal as siúl go rígin réir dó féin agus an seanouine agus a mac as siúl lena cois.

Bual fear leo.

“Is mór an náire duit é!” arsa an fear leis an seanouine. “Tá an buacail boct san tuirseac. Níl liŕfeá dó dul as marcaíocht ar an asal.”

“Tá an ceart asat, a ouine uasail,” arsa an seanouine agus cuir sé an mac ar an asal.

Bual fear eile leo.

“Is ait an scéal asaiḃ é,” arsa an fear, “an buacail ós as marcaíocht agus an seanouine as siúl!”

Óí náire ar an mac. Táinig sé anuas agus cuir sé an seanouine ar an asal.

Bual fear eile leo.

“Níl don ciall asat, a buacail,” arsa an fear leis an mac. “Cad cuige duit beirt as siúl agus slí don beirt asaiḃ ar an asal?”



An Seandúine agus a Mac

Suas leis an mac ar an asal taobh thiar dá
aithir.

Buail bean uasal leo.

“An b’aca éinne riamh a leithéir?” arsa
an bean uasal. “Beirt fear láire as
marcaíocht ar asal beas las! Ba fóra
dóibh an créatúir bocht a iompar in ionad a
beir as marcaíocht air.”

Bí náire ar an mbeirt. Tánsgadair anuas.
Fuairleadair cuaille láirir agus téad. Ceang-
ladair an t-asal den cuaille agus d’ardáirleadair
leo ar a ncuaille é.

Nuair a tánsgadair go dtí an baile mór
rit na daoine amach as a dtíthe as féachaint
orthu. Bí siad éinne as sairí.

As saibhail tar an ntorraíocht dóibh b’is an
t-asal an téad a bí á ceangal. Léim sé
síos san abhainn agus báitead é.

Sluaib an beirt abhail go rígin réir dóibh
féin.

“Sea,” arsa an seanbhuine. “Bíomar as
iarrair siad éinne a sásaí. Níl éinne sásta
linn, agus tá an t-asailín báite orainn.
Beir ciall agus b’asta.”

AN BACAC AGUS A BEAN

B'íod bacad agus a bean ag iarrad d'éirce
fén otuait. Cus bean feirmeora galún
bainne dóib, lá.

B'í tuiirse orcu i n'oeiread an lae agus
suíodar síos ar taob an bótair cun a sciť
do ligint.

"Is boct an scéal againn é!" arsa an
fear. "Táimio ag siúl na dútaí ó maidin
agus san againn dá barr ac an galún beas
bainne seo."

"Ná bí ag cnáimseáil," arsa an bean.
"féac," ar sise, "díolfaimio an galún
bainne seo agus ceannóimio cearc."

"Béarfaid an cearc uib agus cuirfimid
na huib ar sor. Beid ál sicíní ansan
againn. Nuair a fáspaid na sicíní béarfaid
siao mórán uib."

"Díolfaimio na huib agus ceannóimio
lao. Nuair a fáspaid an lao beid lao eile
aic. Ní fada go mbeid tréad mór bó
againn."

"Tóspaimio tig mór agus beid na huaisle
ag teact ar dinnéar eugainn. Beimid go
maid do na boict. . . ."

Pread an fear.

“Má beirim-se ar don bacadóiríomáoin as
teacht in aice mo dórais,” ar seisean,
“geobair sé barr na bróise uaim, mar
seo.”

Tarraing sé cíc ar an mbacad, dar leis ; ac
buaíl sé an galún bainne agus dóirt sé é
go léir.



SNEACHTA

Sneac̃ta ar na sléib̃te,
Sneac̃ta ar an gcnoc,
Sneac̃ta sna spéar̃ta
As teacht anuas go tiub̃.

Is deas an raḁarc as teacht é,
As eitilt leis an nḁaoiḁ,
'S is deas an raḁarc ar fad é,
Nuair a bíonn sé ina luí.

Sneac̃ta ar na crannaiḁ,
Sneac̃ta ar an dtor,
Sneac̃ta ar an bfalla,
Nac̃ é atá go bog̃ !

Is breá liom féin an sneac̃ta,
As titim nó ina luí,
Is nuair a beir̃ sé leac̃ta
Beir̃ uaigneas ar mo c̃roí.

Mícheál Ó Donñc̃aḁa.



an cuileann

Bí éinín boct as siúl trío an scoill. Bí
 an seimread ann. Bí sioc agus sneadta ar
 an talamh. Bí an fuadct as dul go crí an
 éinín.

Bí a bhráire imíte go dtí na tíortha teo.
 Ní féadfaí an t-éinín dul leo mar bí a
 sciathán briste, agus ní féadfaí sé eitilt.

Bí a lán crann as fás sa coil. Bí an dair
 ann. Bí an beir ann. Bí an crann cnó
 capaill ann. Bí an cuileann ann.

Labhair an t-éinín leis an n-dair.

“A bean uasal,” ar seisean, “tá mo
 sciathán briste. Tabhair fothain dom ón
 bfuadct, nó caillfean mé.”

“Imig uaim,” arsa an dair. “Ní tábair-
fao-sa foctain duit.”

Labhair an t-éinín leis an mbeir.

“A bean uasal,” ar seisean, “tá mo
sciatán briste. Tábair foctain dom ón
bpuáct, nó caillfean mé.”

“Imig uaim,” arsa an beir. “Ní
tábfarfao-sa foctain duit.”

Labhair an t-éinín leis an scrann cnó
capail.

“A uaine uasal,” ar seisean, “tá mo
sciatán briste. Tábair foctain dom ón
bpuáct, nó caillfean mé.”

“Imig uaim,” arsa an crann cnó capail.
“Ní tábairfao-sa foctain duit.”

Cuala an cuileann an caint.

“Tábfarfao-sa foctain duit,” ar seisean.
“Druid anso in aice liom.”

Cuais an t-éinín fé duilleoga an cuilinn
agus tugaodar foctain dó i rith an gheimhrid.

Ón lá san go dtí an lá atá inniu ann
titeann na duilleoga sa bpuáct den dair
agus den beir agus den crann cnó capail.
Bíonn na crainn sin lom sa gheimhread.

Aé bíonn duilleoga glasa ar an scuileann
i gcónaí agus bíonn caora deasa dearg
air sa gheimhread.



Úi gac éinne ag gairi

AN ŠÉ ÒEARŠ

Ùí buacaili boët ann faòó. Páiro ab ainm
‘óó. Ùí a ačair ašus a máčair marò. Ùí sé
ina cónaí ina donar i mbočán cois farraise.

Ní raiò éinní sa tsaoi aise ac amáin scata
séanna. Óiolao sé na séanna ar an maršao
nuair a b’óis ramar.

Lá amáin cruinniš páiro a cuio séanna cun
iao a čabairt ar an maršao.

Ùí an tráčnóna ann. Ùí an šrian aš ‘oul
pé. Ùí néalta buí sa spéir. Ùí an šrian
mar a beao liacróio óir ašus í aš ‘oul pé
šo mall, réio, šur luiš sí sa b’farraise
aš bun na spéire.

“Nač álainn an raòarc é, buíocas mór le
‘oia na šlóire!” arsa páiro.

Leis sin, cónaic sé šé aš eitilt cuige ón
b’farraise. Šé òearš ab ea í, ašus a ‘óá
sciačán ar ‘óac an óir.

Cuaidš an šé i ‘teannta na nšéanna eile.
Čiomáin páiro na séanna šo léir roimis nó
šo ‘otángaduar šo ‘otí an baile mór.

Čáinš fear saiòir cuige.

“Is álainn an šé í sin ašat,” arsa an fear
saiòir le páiro. “Cá b’fuairis í?”

“Ón nšréin a čáinš sí,” arsa páiro.

Ḡlaoiḡ an fear saibhir ar captaen an airm.
“Is liom-sa an ḡé seo,” ar seisean.
“Ḣoio an buacailt seo uaim í. Cuir sa
príosún é.”

Rug an fear saibhir ar iorball ar a
ngé. Ḣreamaiḡ a lám den iorball agus ní
féadfaḡ sé a ḡreim a bogaḡ.

Rug an captaen ḡreim ar an bfeair saibhir.
Ḣreamaiḡ a lám de agus ní féadfaḡ sé a
ḡreim a bogaḡ.

Ḣáiniḡ saigḡiúir. Rug an saigḡiúir ar an
scaptaen. Ḣreamaiḡ a lám de agus ní
féadfaḡ sé a ḡreim a bogaḡ.

Ḣáiniḡ fear eile agus fear eile go dtí go
raib scata acu ceangailte as a céile. Ḣiúil
an ḡé ar fuair an baile agus iḡḡ go léir ina
diaḡḡ aniar. Bí ḡac éinne as ḡáirí agus as
maḡaḡ pútu.

“Scaoil saor mé,” arsa an fear saibhir le
páir. “Scaoil saor mé agus tabarfaḡ mála
óir duit.”

Labair páir leis an ngé. Boga an ḡreim
a bí as na daoine ar a céile. Ḣug an fear
saibhir an mála óir do páir.

Nuair o’éiriḡ páir ar maidin, bí an ḡé
dearg imite uair, ac bí an mála óir aise
agus mair sé go sona sásta as san amac.

AMRÁN NA SÁOIȚE

Bím aḡ riȥ
Siar is soir,
Ar tír 's ar muir
Aḡ scréadaiḡ.

Cuirim sceon
Ar sean is óḡ
Aḡ réanaim ḡleo
'S aḡ béiciḡ.

Beirim liom
An bá'o 's an long
Țar muir anonn
ḡo héasca.

Bím-se riad
Ar an sliað
Amuiḡ ḡo dia
Aḡ séidead.

An Or. p. Ó Duinnín.

AN BÓ DRAÍOCTA

I

Bí fear bocht ann faoi, agus é ag iarraidh déirce. Bual sé isteach i dtí mór. Bí sí bó bainne ag bean an tí.

“Dia anso isteach,” arsa an fear bocht. “Tá ocras agus cart orm. Tabair dom braon bainne, ar son an tslánaiteora.”

“Tabair do bótar ort,” arsa bean an tí. “Níl éinní agam le tabairt duit.”

O’imigh an fear bocht leis. Táinig sé go dtí beag ar taobh an bótar. Bual sé isteach.

“Dia anso isteach,” ar seisean. “Tá ocras agus cart orm. Tabair dom braon bainne, ar son an tslánaiteora.”

“Níl don bó agam,” arsa an bean bocht, “ac fuaireas braon bainne ar maidin ó duine de na comarsaín. Tabairfaid duit é agus fáilte.”

O’ól an fear bocht an bainne. Šaib sé buíochas le bean an tí agus o’imigh sé.

Amárach a bí eugainn nuair o’éirigh an bean bocht bí bó ag an nDooras. Bí an bó ag séimniš agus bí fíos ag an mnaoi gur mictio í crú. Fuair sí canna agus crúis sí an bó.

O'imiḡ an bō ansan, aḋ ḋáiniḡ sí arís tráḋnóna aḡus šeas sí sa ḋoras nó ḡur ḋrúig an ḋean í.

lean an scéal mar sin ar feadh tamaill —an bō aḡ teadḋt cun an ḋorais aḡus an ḋean aḡ fáil canna mór bainne uaiti maidin is tráḋnóna.

II

Maidin amáin, ní raib an canna folam nuair a ḋáiniḡ an bō. Tug an ḋean léi tobán ba ḋá mhó ná an canna.

Bí an bō aḡ tál bainne nó ḡo raib an tobán lán.

“Is iontaḋ an bō í sin,” arsa an ḋean boḋt. “Ḑé árḋaḋ a cuirim fúiti líonann sí ḋá bainne é.”

Bí éad aḡ an mnaoi eile léi, cé ḡo raib pice bō bainne aici fein. Bual sí isteaḋ ar cuairt cuici, lá.

“Is iontaḋ an bō í seo aḡat,” ar sise.

“Sí an bō is fearr in Éirinn í,” arsa an ḋean boḋt. “Ḑé árḋaḋ a cuirim fúiti líonann sí ḋá bainne é.”

“Tá árḋaḋ sa tigi seo,” arsa an ḋean eile, “aḡus ní hártāc mór é, aḡus cuirfeadh ḡeall leat ná líonfaid sí ḋe bainne é.”

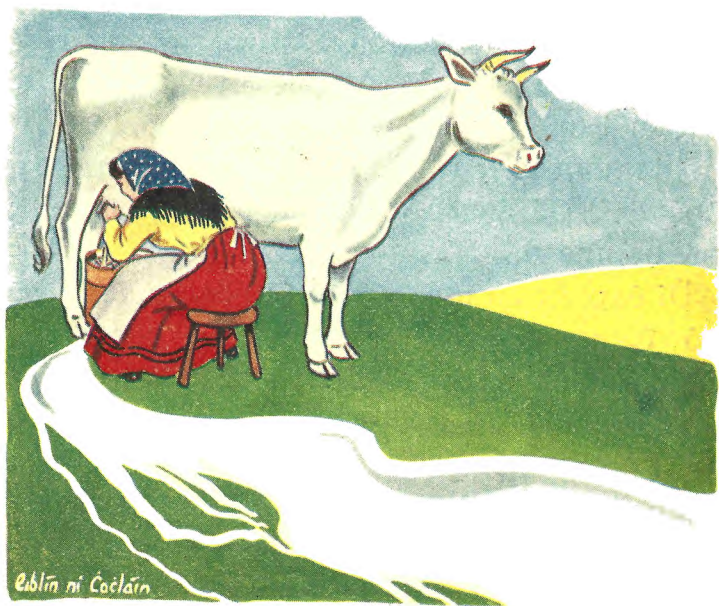
“Bíodó seall go líonfaíó,” arsa bean na bó.

“Fáig an criaṡar,” arsa an bean eile.

Níor maíṡ le bean na bó géilleaó. Ćrom sí ar an mbó a ċrú síos sa ċriaṡar.

Bí an bó aṡ tál bainne aṡus aṡ tál bainne nó sur ċit sí fuar marbó ar an láṡair.

O’fáṡ san an bean ṡan aon bó. Níorb fáda go raib sí ċom boċṡ aṡus a bí sí riám.





ḡnıom cıneáلتاıs

Ůı beırt Ůuačailıı aḡ sıul le čerte. Conn. aḡus art na hainmneača a Ůı orču. Ůıođar aḡ triall ar an áıt ina raıb a Ůún aḡ řıonn mac Cumailı.

Čonaıceaðar mac tíre. Čait Conn a sleá leis an mac tíre aḡus madaıḡ sé é. Ůain sé an craıceann de aḡus čuḡ sé leis ar a Ůrom é.

Čánḡaðar ḡo hađainn. Nı raıb an ađa ró-leáčan ač Ůı sı Ůoımın. Léım an beırt Ůuačailıı čar an ađainn.

Ůı sean-đean ar an Ůtaođ čall.

“Ůıođ trua aḡaıb Ůom,” ar sıse.
“beıriḡı čar an ađainn mé.”

“ Má beirim éar an abainn tú,” arsa Conn,
“ fliucfar mo éirí éadaiḡ. Níor máic liom
dúil i láthair fínn míc Cumáill agus mo éirí
éadaiḡ fliuc salaic agam.”

O’imḡ Conn leis. B’i trua ag Art don
tsean-béan. Rug sé uirtí ina báclainn agus
éḡ sé éar an abainn í. B’i uisce na habainn
éar suaille air agus fliucáó a éirí éadaiḡ
ar fad. Léim sé éar an abainn arís.

Nuair a sroic an beirt buacailí an dúin
tugáó i láthair fínn iad. O’féac fíonn ar
Conn.

“ An tú péin a mairiḡ an mac tíre?”
ar seisean.

“ Is mé,” arsa Conn.

“ Ba mór an gníom é,” arsa fíonn.

O’féac fíonn ar Art.

“ Cad na táob nár léimis éar an abainn
mar a bein an buacail eile?” ar seisean.

Ní dúirt Art éinní.

B’i fíós ag fíonn. Tuḡ sé an gníom a b’i
oéanta ag Art.

“ Is fearr an gníom a beinis-se,” ar
seisean, “ ná an gníom a bein Conn. Is
fearr gníom cineáltais ná gníom saisce.
Beir-se mar dúine den b’péinn feasta.”



AN NAOMH AGUS AN SPIRÍEÓS

Bí naomh ann fadó. Bí sé ina cónaí i ngleann álainn cois na farraige. Bí talamh maith sa gleann agus bíodh cruinneacht buí ag fás ann sa bhómhar.

Oíche amháin deineadh taibreamh don naomh. Chonaic sé tír bocht lom, tír ná raibh éinní ag fás inti ach fíaoch agus aiteann. Na daoine a bhí ina gcónaí sa tír ní raibh don eolas ar Óid acu.

“Caitheadh dul chun na tíre sin,” arsa an naomh leis féin.

Gluais sé ar maidin. Chuais sé ina báid trasna na farraige sur sroic sé an tír. Tír bocht lom a bhí inti. Is minic a bhíodh ocras ar na daoine inti.

Dein an naomh bochtán de ghéasa na scrann.

ĆUIR SÉ AITEANN AR AN MBOĆÁN MAR ÓÍON.
ĆUIR SÉ PRAOC ANN MAR LEABA ÓÓ FÉIN. MÚIN
SÉ AN CREIDEAMH DO NA DAOINE AGUS ÓEIN SÉ
CRÍOSTAITE ÓÍOB.

“CAITPEAD BIA A SOLÁĆAR ÓÓIB ANOIS,” AR
SEISEAN LEIS FÉIN.

ÓEIN SÉ RÁN AÓMAIO. ŚLAN SÉ AN PRAOC
AGUS AN T-AITEANN DE PÁISTE BEAG TALÚN
AGUS ROMAR SÉ É.

“TÁ AN ŚORT ULLAMH ANOIS,” AR SEISEAN.
“CUIRPÍÓ OIA AN SÍOL ĆUSAINN.”

LEIS SIN ĆONAIC SÉ SPÍDEOS ĆUIGE. BÍ BROB
TUÍ INA ŚOB AG AN SPÍDEOIS. Ó’OSCAIL SÍ A
ŚOB AGUS ĆAN SÍ PORT BOŚ BINN. ĆIT AN BROB
TUÍ AG COSA AN NAOIMH.

“A BUI LE OIA NA ŚLÓIRE !” AR SEISEAN.
“TÁ AN SÍOL AŚAINN.”

OIAS CRUIĆNEAĆTA A BÍ ANN. ĆUIR AN NAOIMH
NA ŚRÁINNÍ SA TALAMH. Ó’PÁSAÓAR AGUS BÍ
TORAÓ MAIT ORĆU. BAIN AN NAOIMH AN ĆRUIĆ-
NEAĆT AGUS ĆUIR SÉ AN ŚRÁN ARÍS SAN EARRAĆ.
BÍ ŚOIRTÍN CRUIĆNEAĆTA AIGE SA BPÓMAR. LEAN
SÉ MAR SIN AG CUR NA CRUIĆNEAĆTA Ó BLIAIN
ŚO BLIAIN ŚO RAIÓ ŚORT MÓR MAIT AIGE.

ŚLAN MUINTIR NA HÁITE AN TALAMH. ĆUS AN
NAOIMH SÍOL ÓÓIB LE CUR ANN AGUS NÍ RAIÓ
OCRAS AR ÉINNE ACU AS SAN AMAĆ.

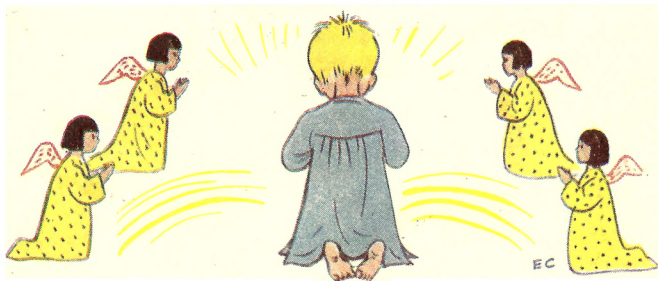
ḡurðe

'Íosa Críost, nā himiḡ uaim,
nā himiḡ uaim ḡo deo,
Δε fan anso in aice liom,
Δ muirnín, 'Íosa ó.

nā liḡ dom anam dul ar fān
O'óice nā de ló,
Δe curiḡ liom is neartaḡ liom,
Δ muirnín, 'Íosa ó.

nā liḡ dom ceanḡain bréas Δ rá,
nā liḡ dom Tú Δ breo,
nā liḡ dom beic ḡo héasórać,
Δ muirnín, 'Íosa ó.

Is baolać dom an caťú trom,
Mā cāsann sé im creo :
Mā cāsann sé, nā dearmad mé,
Δ muirnín, 'Íosa ó.





Eiblin n^o Cochláin

Seán agus an tásal

SEÁN AGUS A MÁTAR

I

Bí Sarsún ann fadó. Seán ab ainm dó. Bí sé féin agus a Máam ina gcónaí i dtígh beag deas.

“Rágo do lorg oibre, a Máam,” arsa Seán, lá.

“Tá go maic, a croí,” arsa Máam.

Fuar Seán obair ó fear siopa. Nuair a bí sé do tul abairle i ndeireadh an lae tug an fear réal dó.

Bí Seán sásta leis féin agus an réal aige ina lámh. Ac ar an mbótar abairle dó, tit an réal isteach san abainn agus caillead í.

“Ó, bó, bó!” arsa Máam. “Cad na taob nár cuiris ió póca í?”

“Déanfao san feasta,” arsa Seán.

Amárac a bí cugainn, fuair Seán obair ó fear bainne. Nuair a bí sé do tul abairle i ndeireadh an lae tug an fear canna bainne dó.

Scaoil Seán an bainne isteach ina póca, agus o’rág sé an canna ina díaró. Rit an bainne síos trío an bpóca agus ní raib don bhráon bainne do Seán nuair a táinig sé abairle.

“ Ó, bó, bó ! ” ARSA MAM. “ CAO NA ÉAOB
NÁR ÉUIRIS AN CANNA AR DO ÉEANN ? ”

“ OÉANFAO SAN FEASTA, ” ARSA SEÁN.

AMÁRAC A BÍ ÉUGAINN FUAIR SEÁN OBAIR Ó
FEIRMEOIR. NUAIR A BÍ SÉ AS TUL ADBAILE
I NDEIREADÓ AN LAE ÉUG AN FEIRMEOIR PUNT
IME DÓ. BUAIL SEÁN AN T-IM AR A ÉEANN.

BÍ AN LÁ TE. RIT AN T-IM ISTEAC INA ŠRUAIŠ
ASUS SÍOS AR A ÉADAN ASUS ISTEAC INA DÁ
ŠÚIL.

“ Ó, bó, bó ! ” ARSA MAM. “ CAO NA ÉAOB
NÁR ÉUGAIS LEAT IO LÁIM É ? ”

“ OÉANFAO SAN FEASTA, ” ARSA SEÁN.

II

AMÁRAC A BÍ ÉUGAINN FUAIR SEÁN OBAIR Ó
SEANOUINE. NÍ RAIB ÉINNÍ AS AN SEANOUINE
LE TABAIRT DÓ I NDEIREADÓ AN LAE AC AMÁIN
AN CAT. ÉUG SÉ AN CAT DÓ.

RUG SEÁN AR AN ŠCAT INA LÁIM. MÁ RUG,
SCRÍOB AN CAT É, ASUS SCRÍOB SÉ ŠO MAIT É.

“ Ó, bó, bó ! ” ARSA MAM. “ CAO NA ÉAOB
NÁR ÉUIRIS AR DO DROM É ? ”

“ OÉANFAO SAN FEASTA, ” ARSA SEÁN.

AMÁRAC A BÍ ÉUGAINN FUAIR SEÁN OBAIR
ÓN NŠADÁ. NUAIR A BÍ SÉ AS TUL ADBAILE I
NDEIREADÓ AN LAE ÉUG AN ŠADÁ ASAL BEAS

deas ród. Rug Seán ar órá cois tosaigh ar an asal agus buail sé ar a òrom é.

Ar an mbótar abhaile ród, cuais sé ear pálás an Rí. Bí iníon as an Rí. Cailín deas ab ea an iníon, ac bí don loct amáin uirthi. Níor deín sí gáire riám.

Bí geallta as an Rí mála óir a tabairt o'don duine a cuirfeadh an iníon as gáirí.

Bí an iníon as an bpuinneois agus Seán as dul ear bráir. Bí an t-asal ar a òrom as Seán agus greim aige ar a órá cois tosaigh. Bí gac don " í, á " as an asal agus gac don eic aige ar Seán lena órá cois deiríod. Pléasc an cailín amac ar gáirí nuair a conaic sí iad.

Cuala an Rí an gáire. Nuair a conaic sé Seán agus an t-asal ní féadfaid sé féin gan gáire a déanam. Tus sé an mála óir do Seán.

Tus Seán an t-ór abhaile leis agus mair sé féin agus a mair go sona sásta as an amac.



Cóm haró le falla,
Cóm dearg le fuil,
Cóm bán le bainne,
Cóm milis le mil.

—úu.



AN CAILÍN BEAG AGUS AN SPRÍDEOIS

AN CAILÍN BEAG :

Fán, a sprídeoís,
Anso os mo comair,
Ná himiḡ ṡo fóill
In aird e ar an ṡcrann.

Bíonn fearcáin is ceo,
Bíonn sneadta is reo,
Bíonn donas is brón
In aird e ar an ṡcrann.

Δη Σπρθεογ :

Νίλ πεαρτταίν νά ceo,
Νίλ sneacta νά reo,
Νίλ donas νά brón
In airtde ar an scrann.

Δε cantain is ceol,
Ó maidin go neoin,
Δγ éannaib dem sórt
In airtde ar an scrann.

Δη Cailín beaγ :

Á, fan, a spireoγ,
Anso os mo comair,
Ná himiγ go fóill
In airtde ar an scrann.

Δη Σπρθεογ :

Νί fanfao, dom óóíγ,
Anso os do comair,
Δε seo mé pé seol
In airtde ar an scrann.

Δη Or. p. Ó Duinnín.

AN CUAČ

Cu-cú ! Cu-cú ! Mise an cúač.

Deir daoine sur rógaire mé. Mar sin féin bíonn fáilte acu romam. Nuair a cloiseann siad mo guth bíonn fíos acu go mbíonn an saimhradh as teocht.

Is fearr an saol atá agam-sa ná ag don éan eile. Caitim an geimhreadh sna tíortha teo—an áit ina mbíonn sé ina saimhradh i gcónaí. Ní tagaim cun na tíre seo go dtí go mbíonn fuacht an geimhridh imithe.

Bíonn na héin eile gnóthach nuair a tagaim. Bío ag obair go cruaidh ag déanamh a neartacha agus ag soláthar bídh dá n-ál.

Ní deirim-se don obair. Beirim uibh i n-íon éin eile agus ligim don éan san an cúač ós a coctú.

Ní maith leis na héin eile mé, ach is cuma liom. Bíim ag canúin go binn ó maidin go hoíche.

Tagann ciachán ar mo guth i ndeireadh an tsaimhradh agus ní cloistear a tuilleadh mé. Ach fanaim sa tír seo go tosach an fómair. Imím féin agus na sean-cuacha eile ansan. Leanann na cuacha ósá sinn i gceann tamaill.

Nach iontach mar a deineann na cuacha ósá an tsli amach doibh féin ! Sé Dia na glóire, molaí go deo leis, a sheolann iad.

TOMÁS AGUS AN LEIPREACÁN

Bí Tomás ag teacht abhaile ón mbaile mór, oíche. Bí tuirse air agus shiḡ sé ar éalí an bótaí. Cuála sé an ruḡ ag corraí laistigh den éalí. Leipreacán a bhí ann.

Léim Tomás éar an ḡealí agus rug sé air.

“Tadair dom do próca óir,” ar seisean.

“Tá an t-ór i bpolac agam,” arsa an leipreacán. “Tá sé curta fén ualach sa páirc in áice do tí.”

“Taispeáin dom an áit ina bfuil sé,” arsa Tomás.

“Taispeáin é,” arsa an leipreacán. “Ardaigh leat ar do ḡualainn mé.”

O’ardaigh Tomás an leipreacán ar a ḡualainn. Síúil sé leis nó ḡo uatánḡadair éun na páirce.

“Tá an próca óir fén breoḡadán san, féad,” arsa an leipreacán.

Bí ciarsúir dearg ina póca ag Tomás. Ceangail sé an ciarsúir den breoḡadán.

“Tadair é do cos duit,” ar seisean leis an leipreacán, “má ḡeallann tú dom ḡo bḡḡfaiḡ tú an ciarsúir san áit ina bfuil sí.”

“Seallaim an méir sin duit,” arsa an leipreachán.

Rit Tomás abáile agus fuair sé rán.

Nuair a táinig sé tar n-ais bí an páirc lán d’fheocháin agus ciarsúir dhearg ceangailte de gach aon ceann acu.

“Bual sé bob orm,” ar seisean leis féin, “ac geobhadh an t-ór.”

Romár Tomás an páirc. Ní bfuair sé an t-ór. Romár sé an páirc arís agus romár sé go maic í. Ní bfuair sé an t-ór.

“Cuirfeadh arbhar sa páirc,” ar seisean. “Beidh rud éigin againn de bhar mo shaothair.”

Cuir sé arbhar sa páirc. Dóil sé an t-arbhar sa bhómhar agus fuair sé airgead maic air.

“Sea,” ar seisean leis féin, “bí an ceart ag an leipreachán nuair a dúirt sé go raibh ór i bhpolac sa páirc.”





Δη σίόιγιή

Ὀνάις μέ σίόιγιή τίος ἡσά ḡλεανν,
 ὅι βρίστε βεδḡ ḡλας αἰρ ἰς ἡατα ἀρ ᾶ ḡεανν,
 ὅι πῖβ ἀρ ᾶ ḡλῦν ἰς ἑ ᾡḡ σεἰννμ ḡο βἰνν :
 “ ἡο βεαν ἰς ἡο ḡλανν ἰς ἡο ḡυἰρνήν ἡν.”

ἡυαἰρ ᾶ ḡνάις σέ ἡἰσε ḡαοḡ σέ ᾶ ḡῦἡ,
 ἰς ὀῦἡρτ ἡομ σῦἡ ḡαοḡ. ἡεἰς ḡο ḡḡοἡἰσἡν
 υαἰḡ ḡῡἡν,
 ὀεἡεας ἡαρ ᾶ ὀῦἡρτ σέ ; σεἡνν σέ ḡο βἰνν :
 “ ἡο βεαν ἰς ἡο ḡλανν ἰς ἡο ḡυἰρνήν ἡν.”

ἡᾡḡḡἡḡ ὀ βḡḡἡḡ.



Eibhlín ní Coéiláin

Δη τελεφαντ αςυς Δη Cρωδαλ

AN DREOILÍN SA COILL

I

Bí dreoilín agus nead aise i scoill. Bí crann aró sa coill. Bíodó caora deasa ar an scrann. D'iteadó an dreoilín na caora nuair a bíodó ocras air.

Bí beicís allta san áit. Bí eileapant ann. Bí crogall mór san ábainn.

Maidin amáin d'éirís an dreoilín go moe. Bí ocras air. Cuaís sé go dtí an crann cun cuir de na caora d'fáil.

Cé beadó as an scrann roimis ac an t-eileapant. Bí séasa an crainn briste as an eileapant agus bí na caora brúite féna cosa aise. Bí fearas ar an ndreoilín.

“Is mór an náire duit é!” ar seisean. “Tá na caora loitíte asat. Ba maic an ceart tú ceangal.”

Bí srón mór fada ar an eileapant. Cuir sé a srón san aer agus cuir sé gáire as.

“Ní féadfa-sa mé ceangal,” ar seisean. “Agus dá mbeadó míle eile in éineacht leat ní féadfaó sib mé ceangal.”

Cuaís an dreoilín cun na habann cun deoc d'fáil. Cé beadó roimis ac an crogall. Bí an crogall á iomlasc féin san ábainn agus

Ḅí an t-uisce go léir salaç aise. Ḅí fearg ar an n'oreoilín.

“Is mór an náire òuit é!” ar seisean.
“Tá an t-uisce go léir salaç aḡat. Ba maíç an ceart tú ceangal.”

Ḅí béal mór leatán ar an gcroḡall. O'scaíl sé a béal aḡus cùir sé ḡáire as.

“Ní féadfa-sa mé ceangal,” ar seisean.
“Aḡus dá mbeaò míle eile in éineadç leat ní féadfaò sib mé ceangal.”

II

ḡlaoiḡ an 'oreoilín ar na 'oreoilíní eile. Fuair ead'ar téad' f'ada. Ḅí an t-eileafant fós fén gcrañn aḡus é ina còrlaò. Ceangail, na 'oreoilíní ceann na téide òe. Cùad'ar cun na haḃann ansan. Ḅí an croḡall fós san aḃainn aḡus é ina còrlaò. Ceangail na 'oreoilíní an ceann eile òen téio òe.

Óúisiḡ an t-eileafant ar ball. Conaíç sé an téad'.

“An 'oreoilín a cùir an téad' so orm,” ar seisean. “Tarraingeoð liom é aḡus maróð é.”

Ḅain an t-eileafant tarraing as an 'otéio. Óúisiḡ an croḡall.

“An òreoilín a cuir an téad so orm,”
ar seisean. “Fan so mbeiread greim air.”

Ùain an croḡall tarrainḡ as an òtéir.

“Nac iontae an neart atá sa òreoilín
sin !” arsa an t-eileapant.

Čait an t-eileapant agus an croḡall an lá
as tarrainḡ i ḡcoinnib a čéile. Čáinig ocraḡ
orču. Čáinig cart orču. Čáinig tuirse orču.
fé òeiread luíodar síos agus óúnaḡar a
súile. Labair an t-eileapant ar ball.

“Ófuilir ansan, a òreoilín ?” ar seisean.

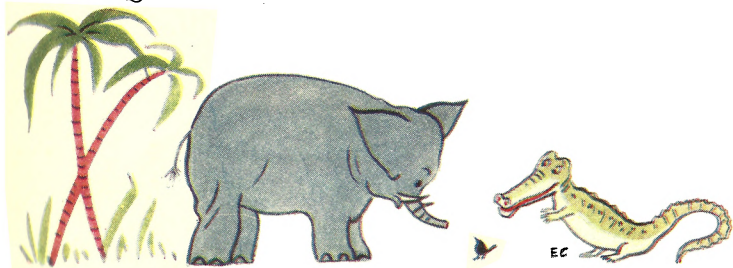
“Čáim,” arsa an òreoilín.

“Scaoil an téad so,” arsa an t-eileapant.
“Ní cuirpead isteač ort ḡo deo arís.”

Scaoil na òreoilíní an téad. Ó’imig an
t-eileapant agus a čeann fé aige.

“Scaoil an téad so,” arsa an croḡall.
“Ní cuirpead isteač ort ḡo deo arís.”

Scaoil na òreoilíní an téad agus ó’imig
an croḡall leis.



AN SEILMÍOE

‘Dá mbeadó ort-sa ‘do tíg a bfeic leat ar ‘do ‘drom gac don uair a bfeicé ag dul amac ag siúl, ní ró-śásta a bfeicé leat féin. Sin é an rud a ‘daineann an seilmíoe.

Plaosc cruaidé is ea an tíg.

Nuair a braitheann an seilmíoe éinní cuige sleamhaíonn sé isteach ina tíg agus crapann sé é féin istig, i ‘dtreo is ná bíonn don blúire ‘de le feiscint.

Nuair a tásann an geimreadó téann an seilmíoe isteach i bpoll sa bfalla, tóinann sé doras a tí agus téann sé a córladó. Ní itheann sé don blúire bíó go ‘dtásann an t-earrac. Nuair a bíonn an grian ag taitneamh agus an aimsir go breá bog tásann sé amac, geibeann sé billeog mílis glas agus itheann sé í.

Ar a teangain atá na fiacal ag an seilmíoe. Tá a lán, lán fiacal ‘aige. Má cuireann tú seilmíoe isteach i bpróca, agus billeog glas a tadbairt dó, cloisfidé tú é ag coşaint.

Tá ceitre adarc ar an seilmíoe. Tá óá adarc fada air agus óá adarc gearra. I mbarr an óá adarc fada atá na súile aige.

MÁ b'raiteann sé éinní cúige tarrainníonn
sé a súile isteach sna ha'ðarca—áit na'c baol
dóib'.

Ní bíonn don dea'da'ò riam' ar an seilmi'oe.
Snámhann sé roimis go mall, ri'gin d'ó féin.
Má bíonn duine an-mall ann féin deirtear
go b'fuil sé com' mall le seilmi'oe.



beanna'c't

beanna'c't an lín'ò
A ruga'ò um nolla'is,
Is beanna'c't m'uire
Mar don leis,
Go d'ta'sa san oraib'
I scaiteam' na nolla's,
Is beanna'c't go deiread'
D'o' saoil ort.

AN BLÁITÍN GORM

Bí fear boët ina chónaí i dtígh beas ar taobh cnoic. Bí daoire ar an gcnoc aige agus bíod sé as taobairt aire dóibh. Bíod a bean as obair istigh sa tígh. Bíod an tígh go deas glan aici agus cuireadh sí paistí néata ar éadaí na leanaí. Bíodar boët, ach bí cion acu ar a céile agus bíodar sásta leis an saol.

Lá amháin, conaic an fear fia beas bán ar an gcnoc.

Rit an fia suas an cnoc agus lean an fear é go dtí go bfuair sé é féin in áit ná fada sé riamh roimis sin. Bí carraig ar an ann agus doras ar taobh na carraige. Rit an fia isteach an doras agus lean an fear é.

Tháinig banríon na gcnoc a bhí ann. Bí an banríon ina suí ar cátaoir óir ann. Thuglaigh an fear boët di.

“Ná bíod eagla ort,” ar síse. “Tá seandaine agam ort. Bím as féadaint ort as obair ar an gcnoc. Cuireas teachtaire uaim cun tú taobairt anso. Féad i dtimpeall,” ar síse. “Innis dom cad é an rud is deise a cionn tú anso.”

Thuglaigh an fear ina dtimpeall. Bí brat breá ar an urlár. Bí éadaí geala ar na

fallaí. Bí seoda luachmara ar an nóion. O'péad an fear ortu go léir.

“Is mó ruo luachmar anso ašat, a ðanríon,” ar seisean, “ac is é an bláitín gorm san ió láim an ruo is deise ortu go léir.”

“Tá an ceart ašat,” arsa an ðanríon. “Taðarfað síol an bláta san duit. Cuir sa talam é nuair a rašair aðaille.”

Šlac an fear boct an síol uaiti agus tús sé buíochas di.

Cuir sé an síol sa talam. Nuair o'pás an síol bí brat de bláctanna gorma ar an bpáirc. Bláctanna lín a bí iontu.

Čáinig an ðanríon agus čaispeáin sí don bpear boct conas lín-éadac a oéanam de. Bí an lín-éadac com mín le síoda agus com geal le sneacta.

Ní fada éinne san áit lín-éadac roimis sin. Čángadad a ceannac agus túsadad airgead maic air. Cuir an fear síol an lín arís an bliain ina oiaio san. Níorb fada go raib sé péin agus a bean saibir go maic.

“Tá ór agus airgead anois ašainn,” arsa an fear. “Ac nuair a bíonn an líon pé blát níl ruo ar domhan is deise ná é.”

SOLAS NA GEALAÍ

AMAC I LÁR NA HOÍCE,
NUAIR A BÍONN AN SAOL INA LUÍ,
BÍONN COIRM CEOIL IS RINCE
IS DAINSA AG NA SÍ.
BÍONN ITC AGUS ÓL ACU,
FÍONTA IS BRÍOSCAÍ,
IS MÓRÁN EILE SPÓIRT ACU
LE SOLAS NA GEALAÍ.

BÍONN NA HÍSLE IS NA HUASTE,
AN BÀNRIÓN IS AN RÍ,
IS PÍOBÁIRE AG SEINNIM DÓIB
NA CEOLTA GLEOITE SÍ.
NÍ BÍONN BRÓN NÁ BUAIRT AR ÉINNE ACU,
ACÉ MERÒIR AGUS GÁIRÍ,
BÁ BREÁ LIOM BEIT AG SÚGRAO LEO
LE SOLAS NA GEALAÍ.

ANSAN AR TEACHT NA MAÍONE,
ROIÑ BREACAÓ AN LAE IMÍO,
DO ÉLOISPEÁ IAD AG GREAOADÓ LEO
MAR DUILLE LEIS AN NGAOIT,
BÍONN SIAD INA SCOTLAÓ
NUAIR A BÍONN AN SAOL INA SUÍ,
ACÉ TAGANN SIAD AMAC ARÍS
LE SOLAS NA GEALAÍ.

MÍCEÁL Ó DONNCAÓDA.

AN TSEAMAIR

Plannda beas deas is ea an tseamair. Bíonn trí duilleoga ar gach don gas oi. Bíonn blátcanna bána agus blátcanna deargsa uirthi sa tsamraó. Bíonn boladó cuimra ó na blátcanna. Is maic agus is milis leis na beicís í.

Deir an sean-scéal naic mar sin a bí an tseamair faoi. Ní raib inti i dtosaic aimsire ac plannda gránna garb. Ní itead don beicic ac aic an beicic go mbead ocras air agus gan éinní eile le fáil aige.

Deir an sean-scéal gur mar seo a táinig na blátcanna deasa cuimra ar an seamair:

Bí feirmeoir sa Domhan Coir faoi. Fear boic ab ea é. Ní raib aige ac don páirc aic. Oroctalam a bí sa páirc agus gan éinní as fás inti ac seamair.

Lá breá samraio bain an fear boic an tseamair agus leac sé amac fén ngréin í. Nuair a bí sí tirim dein sé cruac beas oi in aice an tí.

Lá fuar geimrio tug sé an tseamair istead sa stábla. Cuir sé sa mianséar í mar bia don dam agus don asal.

Táinig beirt cun an stábla an oice sin—beirt ná raib slí doib sa tís ósta. Sa stábla

san a rugaò an leanb ìosa an cèad Oíche
nollaḡ faòd.

“Bí an t-asal agus an dam sa stábla. Deir
an sean-scéal go dtáinig caint dóib agus
sur labradar leis an leanb.

“A máistir,” arsa an dam leis, “treadb-
fad-sa na goirt duit. Fásfaid arbar sna
goirt agus beid sé mar bia dḡat.”

“A máistir,” arsa an t-asal, “iompród-
sa ar mo òrom tú. Déarfad saor ón namaid
tú.”

Labair an tseamair go humal.

“A máistir,” ar sise, “ní fiú mé go
luifeá orm. Níl ionam ac planda gránna
ḡarb.”

Dein an leanb mionḡaire leis an ndam
agus leis an asal agus leis an seamair.

Leis sin táinig duilleoga glasa agus
bláctanna cumra ar an seamair. Bí leaba
bog bláfar dḡ an leanb le luí uircti.

Deir an sean-scéal surb é sin an pác go
dtasann bláctanna deasa cumra ar an
seamair sa tsamrad agus go bfuil trí
duilleoga uircti riam ó soin in onóir do Dia
agus don Tríonóid Ró-naofa.



oisín agus niamh cinn óir

I

Lá dá raibí fionn mac Cumhaill agus an fíann as seilg conaiceadar cailín óg as teacht eucu. Bí an cailín as marcaíocht ar capall bán.

Ní fada fionn ná an fíann niamh cailín comh hálainn léi. Bí a ghrúais ar dach an óir. Bí a súile comh geal leis na réalta. Bí coróin ar a ceann. Bí diallaít óir ar an gcapall agus ceitire cruite óir fé.

“Cé hé tusa, a ríon álainn?” arsa fionn léi.

“Mise Niamh Cinn Óir,” ar sise. “Iníon Rí mé.”

“Cad as dúit?” arsa fionn.

“Ó Tír na nÓg,” ar sise. “Tír álainn doibhinn is ea í. Ní tásann dois ar éinne inti.”

“Cad a tús go héirinn tú?” arsa fionn.

“Tá grá asam do mo mac, Oisín uasal mac fínn,” ar sise. “Ba mian liom é tabairt liom go Tír na nÓg.”

Bí ádas ar Oisín nuair a cuala sé an caint sin. Dúirt sé go raḡad sé léi go Tír na nÓg.

Acé bí brón ar an bféinn. Bí fíos acu ná feicfidís Oisín go deo arís.

‘O’fás Oisín slán acu. Cúais sé féin agus
Niam ar muin an capall agus túsadair aghaid
ar an bhfarraige.

‘O’scail an farraige agus ‘dein cosán
rompu amach. Conaic Oisín na tonntraí
glasa ar gach taobh díobh, ach do lean an capall
ar aghaid go dtánadair go tír na nÓg.

II

Nuair a táinig Oisín go tír na nÓg do
leat na súile air nuair a conaic sé áilleacht
na háite.

Bí fear glas ann agus an fear daite le
blátnanna. Bí crainn arda ann agus iad
as cromadh fé choráí milse. Bí éin as
deánam ceoil ar ghéaga na scrann. Bí an
ghrian as taitneam agus leoitne gaoithe as
séideadh. Bí boladh cumra ó na blátnanna.
Bí crónán beac agus monabar srután mar
a beadh ceol san aer.

Cuir Rí na nÓg fáilte roim Oisín. Tug sé
é féin agus Niam isteach ina tóin. Pósadh
iad agus bí fleadh agus féasta acu ar feadh
deic lá agus deic n-óice.

Cait Oisín agus Niam trí céad bliain i dtír
na nÓg, agus iad óg álainn i gcónaí. Táinig
uaigneas ar Oisín ansan. D’iarr sé ar Niam
an capall bán a tadbairt dó.

“Ταῦταρφαῶ ἀν καπαλλ οὐιτ,” ἀρσα Νιαμ,
“ἀὲ ἀρ τοῦ βᾶς νᾶ τὰρ ἀνυᾶς τοῦ ζο τοτιοφαιρ
ἔαρ η-αῖς ἀνσο.”

Ἰεᾶλλ Οἰσίν ζο νῶέανφαῶ σέ μαρ ἃ οὐίρε
σί.

ῤιτ ἀν καπαλλ τῤασνα νᾶ παρραιζε κοῖν μεαρ
λεῖς ἀν ηζαοιτ. Νίορ σταῶ σέ ζο τοτάνις σέ
ζο τοτί ἀιτ ἰνα μβίοτῳ οὐν ἄς ῤιονν.

Ἀὲ μο βρόν ! Νί ραῖβ σαν ἀιτ ἀὲ ῤαῖλε
ἄςυς νεαντόζα. Ἐυαῖς Οἰσίν τιμπεᾶλλ νᾶ
ἡέῖρεανν ἀὲ νί ῤυαῖρ σέ οὐῖνε τοᾶ μυντιρ
ἰν ἀον ἀιτ. Ὀίοταρ μαρβ το παῶα.

ῤέ τοεῖρεᾶτῳ ἔάνις σέ ζο Ἰεᾶνν νᾶ Σμόλ.
Ὀῖ σᾶτα ῤεαρ σα Ἰεᾶνν ἄςυς ἰαῶ ἄς ἰαρραιῶ
λεᾶκ μὸρ το’αρτοῦ. Ὀῖ ἀν λεᾶκ ρό-ἔρομ τοῖβ
ἄςυς Ὀῖ ἄς τοῖρ ορῆυ ἰ τοῦ βοζαῶ.

“Νίλ ἀον μᾶιτ sna ῤῖρ ᾶτᾶ ἰν Ἐῖρῖνν
ἀνοῖς,” ἀρσα Οἰσίν τοῖς ῤέῖν.

Ἐρομ σέ σῖος. ῤυζ σέ ἀρ ἀν τοῖ ἄςυς
το’αρτοᾶῖς σέ ἰ. Ἀὲ τοῦ βῤῖς ἀν τοῖαλλαιτ ἃ Ὀῖ
ἀρ ἀν Ἰκαπαλλ ἄςυς ἔιτ Οἰσίν ἀνυᾶς ἀρ ἀν
τοῖαλαμ.

Ἀς ζο βῤᾶὲ τοῖς ἀν Ἰκαπαλλ ἔαρ η-αῖς ζο
τοῖρ νᾶ νῶζ, ἀὲ το’ῤαν Οἰσίν ἰνα τοῖ ἀρ ἀν
τοῖαλαμ ἄςυς ἔ ἰνα Ἰεαντοῖνε κῤῖοννα καῖτε.

Νί ῤᾶκα σέ Νιαμ Ἐῖνν Ὀῖρ νᾶ τοῖρ νᾶ
νῶζ ζο τοῦ ἀῤῖς.



Ἦτε ἀν Ῥί μα εὐλαῶ

AN RÍ UAIÐBREAC

Bí rí ann faoi. Bí párlas breá aige. Bí ór agus airgead agus seoda aige. Ac ní tusaó sé éinní do na boict.

Bí gairdín breá aige. Bí bláctanna deasa sa gairdín. Bí tortáí milse ar na crainn ann. Ac bí falla timpeall an gairdín agus ní raib ceao ag éinne dul isteaó ann.

Lá amáin bí an rí sa gairdín. Lá breá samraio a bí ann. Suig an rí pé crann agus cit sé ina coitlaó.

Nuair a dúisig sé bí an oíce ann. Cuais sé go doras an párlais.

“Caó a tusa tusa anso?” arsa an doirseoir leis.

“Mise an rí,” ar seisean.

Cuir an doirseoir gáire as.

“As do meabair atá tú,” ar seisean.

O’féac an rí síos air péin. Bí éadaí stracta air. Bí bróga stracta ar a cosa.

O’féac sé an doras isteaó. Bí fear eile ina suí ina cátaoir ríoga. Aingeal a bí ann ac ní raib a pios san ag éinne. Ceapadar guró é an rí a bí ann.

“Imig ort as so,” arsa an doirseoir leis an rí.

O’imig an rí leis. Cuais sé isteaó i stábla agus o’fan sé ann go maidin.

Ĉaiĉ an rí bliain ar an gcuma san. Is minic a bíodó ocras air. Is minic a bíodó cart agus fuacht air. Bí na daoine go maith óó agus cuisidís bia agus deoch óó.

Lá amáin cuais sé isteach sa Teampall. Cuais sé ar a glúna in aice an dorais agus érom sé a ceann.

“Maith dom mo éionta, a Óia,” ar seisean.
“Maith dom an t-uabhar a bí im éróí.”

Nuair a cuais an rí amach as an tTeampall d’uimlaigh na daoine óó. O’féach sé síos air féin. Bí a róbaí síoda air. Bí seoda breáta air. Bí sé ina Rí arís.

Ac bí achrú air. Bí an t-uabhar imithe. Bí uimlaíocht ina éróí.

As san amach bí sé rial cartánnach. Bí sé go maith do na boict. Bí sé lách cineálta le gach éinne. Mair sé go ceann i bprad ina óiaidó san agus nuair a fuair sé bás bí brón ar gach éinne.



seanfhocail

Tasann an grian i n-óiaidó na fearctaine.
Tús maith leat na hoibre.

AN EASCÚ

Is beag aáa ná loé ná oíos uisce ná bíonn eascoin ann. Is minic a éitear iad i bpoll uisce i lár páirce, poll ná bíonn srután ná lintéir uairé go haáainn.

Tagann na heascoin i nghan fíos agus imíonn siad i nghan fíos. Beoís i bpoll i lár páirce inniu. Amárac beoís imíte fé mar a sloífaó an talam iad.

Cao as go ttagann siad? Cá n-imíonn siad? Ní raib fíos san as éinne go oí le déanaí. Deiread daoine faóó dá scuirteá ribe sruaige i bpoll uisce go noéanfaó eascú é. Níl san fíor.

Ón bparraige móir a tagann na heascoin. Bíonn siad trí bliana o'aois nuair a tagann siad. Snámánn siad leo suas na haibne móra agus na haibne beaga, na srutá agus na srutáin.

Bíonn fíos acu, ar cuma éigin, cá mbíonn na loéa agus na linté uisce. Tagann siad amaé as na haibne. Téann siad éar talam tirim, éar páirceanna, éar goirt agus éar clataáa nó go sroiceann siad na háiteanna is roga leo. San oíce a tagann siad agus san oíce a imíonn siad.

Íanann na heascoin sna locha agus sna
linnte ar feadh a sé nó a seacht de blianta.
Ansan tagann glaoch na farraige orthu agus
imíonn siad.

Imíonn siad leo mar a tángadhar, éar
páirceanna, éar goirt agus éar cladaí go
sroiceann siad an abha. Snámhann siad leo
ansan go sroiceann siad an farraige mór.

Tíos sa bhfarraige, na mílte míle siar amach
ó Éirinn, a beireann siad a gcuid uib. Nuair
a bíonn na huib beirte acu geibean siad
bás.

Bíonn na huib ar snámh sa bhfarraige nó
go ndéineann eascoin óga díobh. Is cosúil
le ribíní beaga tanaí na heascoin óga, agus
o'féadpá féadaint tríochu fé mar o'féadpá
tré gloine.

Nuair a bíonn na heascoin naoi mí o'aois
bogann siad leo aniar. Tugann siad aghaid
ar na huiscí ina raib a n-aitheasca agus a
máitreacha rompu. Trí bliana nó mar sin
a báineann sé díobh an turas a éir díobh.

Tagann siad go dtí na sruthaín agus na
locha, na linnte agus na poill uisce. Caiteann
siad a sé nó a seacht de blianta iontu. Ansan
tagann glaoch na farraige agus imíonn siad
leo. San earrach a tagann na heascoin óga

go héirinn. Sa b'pómar is ea imíonn na
cinn mhóra.

Nac iontae an saol a bíonn ag an eascoin !
Nac iontae mar a b'eineann sí a slí amaé
éar parraige agus éar talamh tirim nó go
sroiceann sí an áit is dual agus is dúcas di !



an oíche

Tá an oíche ag titim,
Tá an ghrian ag dul fé,
Tá daoine ag pillead
i n'oidiú oibre an lae,
Tá coúlad is tuirse
ar éan is ar uan,
i gceann tamailín eile
beir an saol ina suan.

Míceál Ó Donnchad.

PAI'DIR

'Íosa, a línb,
b'í liom féin ;
Tad'dair 'Do lán liom
I dtúis sáclae.

leab' leat mé,
A M'uire mór,
Cuir féo b'rat mé,
O'óice is de ló.

A 'Óia a cruaidis mé,
Is éus dom ciail,
b'í-se féin liom
Is mé as triail.

Seol an t-olc uaim
I b'rad ar pán,
Is bíod le s'rá 'duit
Mo croí-se lán.

